

Napút-füzetek

37.

Adam Zagajewski: Deszcz nad Paryżem

(Eső Párizs felett – Eső Párizsban – Párizs felett az eső – Párizsi eső – Zápor Párizs felett
– Eső Párizs fölött – Ősz van, Párizsban esik – Felhőkben, Párizs fölött – Eső Párizson)

Az Országos Idegennyelvű Könyvtár
4. műfordítás-pályázatának anyaga

Az Országos Idegennyelvű Könyvtár negyedik jeligés műfordítás-pályázatára (Adam Zagajewski *Deszcz nad Paryżem* című versének átültetése) 98 pályamű érkezett. A bírálóbizottság (Körner Gábor, Lator László, Virág Bognár Ágota) szeptember 2-i ülésén három díjat és egy különdíjat ítelt oda. Az I. díjat Papolczy Péter, a II. díjat dr. Mechler Anna, a III. díjat Rostetter Szilveszter fordítása kapta. A Magyar Fordítók Alapítvány által felajánlott különdíjat, az egy hét ott-tartózkodást az alapítvány balatonfüredi fordítóházában Serkédi Orsolyának ítélte oda a zsűri.

Országos Idegennyelvű Könyvtár

Papolczy Péter (I. díj): Eső Párizs felett	8
dr. Mechler Anna (II. díj): Eső Párizsban	9
Rostetter Szilveszter (III. díj): Eső Párizs felett	10
Serkédi Orsolya (különdíj): Párizs felett az eső	11
Asztalos András: Eső Párizs felett	12
Bánya Erika: Eső Párizs felett	13
Benczes Sándor Gábor: Eső Párizs felett	14
Borlay Eszter: Párizsi eső	15
Gábri Nikolett: Zápor Párizs felett	16
Hangya Ákos: Eső Párizs felett	17
Hangya Ákos: Eső Párizs felett	18
Karaba Márta Alexandra: Párizs felett az eső	19
Kohán Nikolett: Eső Párizs fölött	20
Kun Irén: Eső Párizsban	21
dr. Marosi Lajos: Ősz van, Párizsban esik	22
dr. Marosi Lajos: Felhőkben, Párizs fölött	23
Merényi Bettina: Eső Párizs felett	24
Molnár Krisztina Rita: Eső Párizs fölött	25
Rostetter Szilveszter: Eső Párizson	26
Szabó Judit: Eső Párizs felett	27
Trojan Tünde: Eső Párizs felett	28

A pályázatot támogatták:

Budapesti Lengyel Intézet
és a Lengyel Köztársaság magyarországi konzulja

Magyar FordítóHáz Alapítvány

Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat
Belváros-Lipótvárosi Lengyel Kisebbségi Önkormányzat
Terézvárosi Lengyel Kisebbségi Önkormányzat
III. Kerületi Lengyel Kisebbségi Önkormányzat
VIII. Kerületi Lengyel Kisebbségi Önkormányzat
XIII. Kerületi Lengyel Kisebbségi Önkormányzat
XVI. Kerületi Lengyel Kisebbségi Önkormányzat

A mesterséget tudni kell

Először is hadd ünnepeljem a munkakedvet: kilencvennyolc pályamű érkezett. Gondolom, a versfordítások szerzői nagyrészt eredetiből fordítottak. Ennyien tudnak hát, még hozzá úgy látszik, többnyire jól, lengyelül. Legtöbben megértették ezt az, igaz, nem nagyon nehéz, de a köznapi nyelvtől, fogalmazástól, a prózától mégiscsak elütő szöveget. Zagajewski nem avantgárd költő, de azért látásmódja, képzettársításai, váratlan megoldásai zavarba ejthetik az olvasót. Hát még a fordítót! Szokatlan képei, nyelvi fordulatai meghökkenhetnek tolmácsolóját. Sokan ki is tértek a nehézségek elől: kedvük szerint értelmezték, átírták, egyszerűsítették szövegét. Pedig ami magát a nyelvet illeti, azzal azért a kortárs irodalomban jártas fordító meg tud birkózni.

A legfontosabb az idegen szöveg megértése. A következő feladat a forma, vagy hadd mondjam inkább így: a megformálás. Ebből a szempontból a vers első pillantásra nem nagyon nehéz. A sorok végén nincsenek rímek, ritmikai sémát nemigen találunk benne. Érdekes, hogy hárman-négyen mégis rímes versnek fordították. Mai felfogásunk, műfordítói gyakorlatunk szerint ez éppolyan eretnek megoldás, mint a fordítottja, mint rímes verset rímtelenül fordítani. Gondolom, ez abból az ösztönből fakadt, hogy a pályázó meg akarta mutatni: tud rímelni (nem mindenki tudott), szóval rálicitált az eredetire, a költőre. Pedig a vers lényegéhez tartozik, hogy rímel-e vagy sem, ha akár erre, akár arra változtatunk ezen, a vers alaptermészetét változtatjuk meg. Lekottázható ritmust is hiába keresünk Adam Zagajewski költeményében. Mégis, néhányan, kevesen, ösztönösen vagy tudatosan, valami formát adtak a versnek. Szerintem jól tették. Amennyire én meg tudom ítélni, valamilyen formasejtelem érzik a látszólagos szabadversben. Mintha egy blankverset minduntalan fel-fellazítana a szerző, de úgy, hogy valami kötöttség mégiscsak kísért benne. (Mint, mondjuk, Füst Milán vagy az osztrák Georg Trakl szabadverseiben.) Már a tipográfiai kép is valami kötöttséget sugall: zárt téglalap alakzat. Bármilyen különös lehet a nem szakmabelinek: forma a tipográfiai megjelenés is. Higgyék el: más jelentése lesz a versnek, ha ilyen tömbszerű, mint ha másképpen rendezzük el, változtatjuk a hosszabb-rövidebb sorokat (ettől máris sokkal nyugtalanabb lesz az úgynevezett tartalom is), vagy, mint néhányan csinálták, rábizzuk magunkat a számítógépre, tengelybe állítjuk a sorokat: az a fenyőszerű alakzat akkor is hamisít, ha amúgy hű, tisztességes a fordítás. Rossz megoldás az is (erre is volt példa), ha valaki prózai szövegnek tekinti, nem tördeli sorokba a verset. A legtöbb pályázót megtévesztette, hogy a lengyel eredetiben nem találtak (ha egyáltalán kerestek) szabályos alakzatot, ritmust, tagolást, rímet. Pedig, ismétlem, a forma hozzátartozik minden mű szervezetéhez, lényegéhez.

Akárcsak a szöveg. Legjobban tesszük, ha azt fordítjuk, ami az eredetiben van. De persze ez egyáltalán nem olyan egyszerű. Mert hogy mi van benne, az attól is függ, hogyan van benne. A jelentést nemcsak a szavak, a mondatok hordozzák. A megformálás is hozzátartozik. A szintaxis: ha egy mondat rendjét rosszul alakítjuk, ha változtatunk a mondat szerkezeten, ha rossz helyre tesszük a hangsúlyt (példa: a *sietve rohanó fellegekben rejtőzködik egy félénk angyal*), eltorzul az egész. (Képzeld el ezt a zseniális sort: a *semmi ágán ül*

szivem, így: szivem a semmi ágán ül.) Nem az eredeti szöveg szórendjét, hanem annak magyar megfelelőjét kell megcsinálni, és az egyáltalán nem olyan egyszerű. A pályamunkákban vannak kitűnő megoldások, de vannak bőven a mesterség, a verstan, a stílus fogyatékos ismeretéből következő gyengeségek.

Mondok néhány jellemző hibát:

A fordító úgy érzi, hogy az egyszerű, szöveghű fordítás kevés. Abban nincs művészet, nincs rajta az ő védjegye. Túlteljesít, rátesz egy lapát lírát. Fel kellene itt sorolnom, hányféle befejezése van a magyar költeménynek. Lengyelül szó-fukar, tömör, ráüt az előzményekre. Így: *Tylko nicość krzyczy*. A halál, az élet, a születés néma vagy alig hallható. De: *a semmi kiált*. Sokan a *semmit* nem érezték elégnek, lett belőle üresség, nemlét, semmiség (az egész mást jelent), tétlenség, sőt ez is: *semmi pánik*. A *kiabál* is szegényesnek hatott. Lett hát *ordít, üvölt, sikolt, sikít* (ráadásul ez utóbbinak egészen más a stílusértéke), meg ennél cifrábbak is. Az, hogy a temető néptelen vagy kihalt, többet mond, mint a *kong az ürességtől*, kongani csak egy terem szokott. Jobb volna, ha a kertben magyarul is csak másznának a csigák, nem volna velük minden *telis-teli*. Ha az eredetiben meghalt Chopin, nem szívesen olvassuk a magyarban, hogy a *dicső Chopin átlépett a kóc-kulisszán*, vagy másutt *magával vitte a zenéjét*. Mindenkinek lehetnek kedves szavai, de azt nem jól teszi, ha más szövegébe teszi bele őket. Ilyeneket: *öszöntzugoly, köztes tér: esik*, még kevésbé egy egész hamis mondatot: *ilyen szomorkás időben az elmúláson gondolkodni fáj* – ahelyett, hogy az élöket talán még kevésbé szeretjük. De ne szaporítsuk a példákat. Örüljünk, hogy vannak ép-szép vagy majdnem hibátlan magyarítások. De ne felejtjük: a versfordítás *mesterség*, szívós türelem és alázat kell hozzá.

Lator László

Mitől vers?

Amikor kézhez kaptam a rekordszámú – összesen 98! – fordítást, megjedtem: hátha a korábbi évek kötött versei után kiválasztott Zagajewski-szabadvers nem volt elég komoly kihívás a pályázóknak. Olvasás közben aztán „megnyugodtam”; világosan kiderült, hogy egy szabadversen is – hiába íródott egyszerű, köznapi nyelven, mint a *Deszcz nad Paryżem* – pontosan lemérhető, kinek van érzéke a versfordításhoz. Sőt a kötött forma mankója híján talán még pontosabban is.

A pályaművek nagy része ugyanis kívánnivalókat hagy maga után. Mik a legáltalánosabb problémák? Mindenekelőtt – s ez néha még az ihletettebb fordításokról is elmondható – sokan azt képzelik, a költészetnek sajátja valamilyen „más”, „szebb”, „költői” nyelv. Az még hagyján, amikor felhők helyett „fellegek” úsznak az égen; a temető nem üres, hanem „kies”; az, ami születőben van, nem sokáig, hanem „hosszan” hallgat stb. Kínosabb, amikor ez a kimódolt „költőiség” egészen furcsa, oda nem illő fordulatokat eredményez. Például biztos vagyok benne, hogy a mindennapokban soha egyetlen pályázó nem mondana olyasmit, hogy a csigák „csúszkálnak” vagy „csúsznak” – azt mondanák: másznak, araszolnak. Ám sokan mintha kevesellnék, hogy ilyen egyszerűen is lehet fogalmazni egy versben; szinte mindenki igyekszik, akár egészen képtelen módon is, eltérni a standardtól, ami aztán nemegyszer suta megoldásokhoz vezet. Sőt egyesek nem is csak a „furcsa” nyelvben, hanem egyenesen a „furcsa” képekben látják a „költőiség” zálogát: tudniillik nem egészen értenek valamit, de láthatóan úgy gondolják, a költészet már csak ilyen lila dolog. Például: miért is ne „törhetne át” (igazából: törhetne magának utat) a Jeges-tengeren egy repülőgép? Alighanem ettől az attitűdtől vezetve feledkeztek meg annyian a szükséges gyanakvásról, és keverték össze a lengyelben kicsit megtévesztő alakú repülőgép-anything szó – a repülővel. Pedig az eredeti kép világos: a város, mint egy anyahajó, a házak repülőit, s bennük a megszámlálhatatlan lelket hordozva utat tör magának a jégtáblák közt. De arra is akad példa, amikor különösebb félreértés nélkül is túlbonyolított, cirkalmas verziók születtek, mondjuk olyan, igazán képszerű metaforák nyomán, mint az eső szürke strófái és a háztetőket fésülgető/söprögető szürke függöny (azaz a változó intenzitással kopogó eső). Az utolsó két sort is („Ami születőben van, sokáig hallgat. Csak a semmi kiabál.”) többen próbálták felstilizálni, dramatizálni azáltal, hogy egyszeri cselekvésnek („Csak a semmi üvölt / kiált / sikít”) fordították a folyamatos „krzyczy” igét, pedig egyszerű kontrasztról van szó: *míg* a születőben lévő hallgat, *addig* a semmi hangos.

Ami Zagajewski versét – a verslogikára épülő képeken túl – verssé teszi, az a ritmusa, a tördelése. Persze szabadvers lévén nehezen lekottázható ritmus ez, leszámítva egy-egy sorvégi adóniszi kolónt („dachy kamienic”, „bogaty, Isniący”, „biegnącym obłoku”, „cicho, dyskretnie” stb.). A pályázók zöme a „költői stíllel” ellentétben erre a modern lengyel lírában gyakori laza ritmusra feltűnően kevés figyelmet fordított, pedig Zagajewski fegyelmezett, letisztult szövege éppen az önmagában semleges szavak sajátos konstellációja révén emelkedik el, és válik költészetté.

FRÉDÉRIC CHOPIN (1810–1849)
SÍRJA A PÈRE LACHAISE TEMETŐBEN

Adam Zagajewski

Deszcz nad Paryżem

Z okna mojego pokoju na piątym piętrze
widzę deszcz nad Paryżem, szare strofy deszczu,
szarą kurtynę, która czesze dachy kamienic.
150 lat temu umarł Chopin, także w październiku,
na placu Vendôme. Plac Vendôme jest teraz
niewiarygodnie czysty i bogaty, lśniący,
i gości inne diamenty, inne gwiazdy.
Père Lachaise jest zapewne pusty dzisiaj –
któż by odwiedzał groby w taki dzień?
Aż tak bardzo nie kochamy nieobecnych
(obecnych prawdopodobnie jeszcze mniej).
W wilgotnych ogrodach pełzną ślimaki,
w górę albo w dół, jakby szukały słońca.
Widzę biura pełne komputerów i miasto,
które jak lotniskowiec, wiozący niezliczone dusze,
przedziera się przez Ocean Lodowaty.
Nie ma ani wojny, ani pokoju, pada deszcz.
Wydaje mi się, że w szybko biegnącym obłoku
ukrywa się nieśmiały anioł; zamienia się
w łabędzia, potem w klęczącego mnicha,
a na końcu w białą, wydętą wiatrem chorągiew.
To, co w nas umiera, odchodzi cicho, dyskretnie,
lecz nie bezgłośnie. To, co się rodzi,
milczy długo. Tylko nicość krzyczy.

Adam Zagajewski
Eső Párizs felett

Papolczy Péter fordítása (I. díj)

Az ötödik emeleten, szobám ablakából
nézem a párizsi esőt, a cseppek szürke strófáit,
a bérházak tetejét fésülő szürke függönyt.
Chopin 150 éve halt meg a Vendôme téren,
akkor is október volt. A Vendôme tér most
hihetetlenül tisztán és gazdagon ragyog,
és új briliánsoknak, új csillagoknak ad otthont.
A Père Lachaise ma bizonyára kihalt –
Ki látogatná a sírokat ilyen időben?
Annyira azért nem szeretjük az eltávozottakat
(az itt maradtakat alighanem még kevésbé).
Csigák másznak a nyirkos kertekben,
hol fel, hol le, mint akik a napot keresik.
Látok számítógépekkel teli irodákat,
és a várost, ami számtalan lélekkel fedélzetén
anyahajóként szeli át a Jeges-tengert.
Nincs se háború, se béke, az eső esik.
Mintha félénk angyal bújna meg a rohanó
felhőben, hattyúvá változik, majd térdeplő
szerzetessé, végül fehér, dagadó zászlóvá.
Ami meghal bennünk, csendben távozik, diszkréten,
bár nem hangtalanul. Ami születik,
hosszan hallgat. Csak a semmi sír.

Adam Zagajewski
Eső Párizsban

dr. Mechler Anna fordítása (II. díj)

Ötödik emeleti szobám ablakából
nézem a párizsi esőt, az eső szürke ritmusát,
szürke függönye fenn a háztetőket fésüli.
Százötven éve halt meg Chopin, szintén így októbertájt,
a Vendôme téren. Mára a Vendôme tér
hihetetlenül tiszta és gazdag, csillogó,
másféle gyémánt, más csillag ott a látogató.
A Père Lachaise most biztosan elhagyatott –
ki látogatna sírokat egy ilyen napon?
A halottakat annyira nem szeretjük
(az élőket valószínűleg még kevésbé).
Az átázott kertekben csigák csúsznak,
Föl-le, mintha csak a napfényt keresnék.
Látom az irodákban a komputereket, s a várost,
ami lelkeket hordoz, akár a Jeges tengert
is átszelő repülőgép-anyahajó.
Nincsen se háború, se béke, esik az eső.
Úgy látom, mintha a rohanó felhőben
egy félénk angyal rejtőzne, majd hattyúvá
változik, aztán térdelő barát lesz,
végül szélről duzzadó hófehér zászló.
Halandó részünk diszkrétén, halkán távozik,
de mégse némán. A születő kivált
sokáig hallgat. Csak az üresség kiált.

Adam Zagajewski
Eső Párizs felett

Rostetter Szilveszter fordítása (III. díj)

Ötödik emeleti szobám ablakából
látom az esőt Párizs felett, a szürke eső-strófákat,
a szürke függönyt, mely végigszántja a házak tetejét.
150 éve – szintén októberben – halt meg Chopin,
a Vendôme téren. A Vendôme tér most
hihetetlenül tiszta és gazdag, csillogó,
s más gyöngyszemeket, csillagokat fogad.
A Père Lachaise ma alighanem kihalt –
ki menne temetőbe egy ilyen bús napon?
Nem szeretjük annyira a távollévőket
(a jelenlévőket talán még kevésbé).
A nedves kertekben csigák csúsznak-másznak
fel s alá, mintha csak a napot keresnék.
Látom a számítógépekkel teli irodákat, s a várost,
mely számtalan lelket hordozó repülőgép-anyahaj óként
szeli a Jeges-tengert.
Nincs se háború, se béke; esik az eső.
Úgy tűnik, mintha a gyorsan szaladó bárányszerűben
félénk angyal rejtőzne; hattyúvá,
majd térdeplő baráttá,
s végül egy fehér, szél lobogtatta zászlóvá változván.
Az, ami bennünk meghal, csöndben, diszkréten távozik,
bár nem hangtalan. Az, ami születik,
sokáig hallgat. Csak a Semmi ordít.

Adam Zagajewski
Párizs felett az eső

Serkédi Orsolya fordítása (különdíj)

Szobám ablakából, az ötödikről
nézem az esőt Párizs felett,
eső egykedvű strófáit,
az ólomszín függönyt, mely bérházak tetőin hullámszik végig.
150 éve halt meg Chopin, ő is októberben,
a Vendôme téren. A Vendôme tér most
ragyogó, tiszta és pazar,
más gyémántok, más csillagok a vendégei.
A Père Lachaise ma bizonyára kihalt –
ki is látogatná a sírokat ilyen időben?
Oly nagyon azért nem szeretjük az ott lakókat
(az ittmaradókat talán még ennyire sem).
Kertek vizes talaján csigák kúsznak
le és fel, mintha a napot keresnék.
Irodákat látok, számítógépek mindenütt és a várost,
mely mint repülőgép-anyahajó, számtalan lélekkel fedélzetén
átszeli a Jeges-óceánt.
Se háború, se béke. Esik az eső.
A tűnékeny felhőben mintha félénk angyal bujkálna;
hattyúvá lesz, majd térdeplő szerzetessé,
végül fehér, szélfeszített lobogóvá.
A bennünk meghaló csendben, észrevétlen tűnik el,
de nem hangtalan. A születő
sokáig hallgat. Csak az üresség kiált.

Adam Zagajewski
Eső Párizs felett

Asztalos András fordítása

Ötödik emeleti szobám ablakából
elnézem Párizs felett az esőt, szürke oszlopaít,
a szürke függönyt, mely a háztetőket mossa.
150 éve halt meg Chopin, szintén októberben,
a Vendôme téren. A Vendôme tér most
hihetetlenül tiszta és gazdag, tündöklő,
s más gyémántokkal, csillagokkal ékeskedik.
A Père Lachaise ma bizonyára üres –
ki látogatna sírokat ilyen időben?
Annyira azért nem szeretjük a halottakat
(az élőket valószínűleg még kevésbé).
Nyirkos kertekben csigák kúsznak,
le- vagy fölfele, mintha a napot keresnék.
Elnézem a számítógépekkel tömött irodákat s a várost,
mely anyahajóként, számtalan lelket szállítva,
verekszik át a Jeges-óceánon.
Nincs se háború, se béke; esik az eső.
Úgy tűnik, a sebesen futó felleghben
egy félénk angyal rejtőzködik; hattyúvá
változik, majd térdeplő szerzetessé,
végül fehér, szélről dagadó lobogóvá.
Ami meghal bennünk, csöndesen távozik, diszkrétan,
mégsem hangtalanul. Az, mi születik,
hosszasan hallgat. Csak a Semmi üvölt.

Adam Zagajewski
Eső Párizs felett

Bánya Erika fordítása

Ötödik emeleti szobám ablakából – mint színházi függönyt –
nézem az esőt Párizs felett.

Szürke esőpászmák fészülik a háztetőket.

150 éve halt meg Chopin, akkor is október volt,

a Vendôme téren. A Vendôme tér most

hihetetlenül tiszta és pompás, fénylő,

vendégei pedig a többi gyémántok és a többi csillagok.

A Père Lachaise biztosan üres ma,

Ki látogatna sírokat ilyen napokon?

Olyan nagyon nem szeretjük a távollévőket,

(a jelen lévőket valószínűleg még kevésbé).

A nyirkos kertekben fel-le mászkálnak a csigák,

mintha keresnék a Napot.

Kompjúterekkel teli irodákat látok, s a várost,

mely mint egy anyahajó, számtalan lelket szállítván

vergődik által a Jeges-óceánon.

Nincs se háború, se béke, esik az eső.

Úgy tűnik, a szaladó felhőkben

egy félénk angyal rejtőzik, s átalakul

hattyúvá, majd térdeplő baráttá,

végül pedig fehér, szélben lobogó zászlóvá.

Az, ami bennünk meghal, csendben, diszkréten múlik el,

bár nem némán. Az, ami születik,

még sokáig hallgat. Csak a nemlét rikolt.

Adam Zagajewski
Eső Párizs felett

Benczes Sándor Gábor fordítása

Ötödik emeleti szobám ablakából
nézem az esőt Párizs felett, az eső szürke strófáit,
a szürke függönyt, ahogy a házak tetőit fésüli.
150 éve halt meg Chopin, ugyanígy októberben,
a Vendôme téren. A Vendôme tér most
csodálatosan tiszta és gazdag, csillogó,
és más gyémántok, más csillagok a vendégei.
A Père Lachaise ma biztosan üres –
ki látogatná a sírokat ilyen napon?
Annyira azért nem szeretjük az eltávozottakat
(akik itt maradtak, persze, még kevésbé).
A nedves kertekben csúszkálnak a csigák
fel és le, mintha a fényt keresnék.
Nézem a számítógépekkel teli irodát és a várost,
ami olyan, mint egy repülő, viszi a rengeteg lelket
átfúrva orrát a Jeges-tenger felett.
Nincs háború, sem béke, csak eső.
Úgy tűnik, a gyorsan szaladó felhőkben
egy félénk angyal bujkál; átváltozik
hattyúvá, majd térdelő szerzetessé,
végül fehér, szél rángatta zászló lesz belőle.
Az, mi bennünk meghal elmegy csendben, diszkrétén,
de mégsem hangtalanul. Az, ami születik,
hosszan hallgat. Csak a semmi sikít.

Adam Zagajewski

Párizsi eső

Borlay Eszter fordítása

Ötödik emeleti szobám ablakából
a párizsi eső szökik szemembe, szürke
strófákban szakadó, háztetőket söprő szürke függöny.
150 éve hunyt el Chopin, szintén októberben,
a Vendôme téren. A Vendôme téren most
hallatlan tisztaság és gazdagság az úr, ragyogó
és más gyémántoknak, más csillagoknak helyet adó.
A Père Lachaise bizonyára üres máma –
Ki is járna a temetőn ilyen időben?
Az eltávozottakat oly nagyon azért nem szeretjük
(Az ittmaradottakat talán még annyira sem.)
Az eső áztatta kertekben csigák kúsznak,
fölfelé vagy épp lefelé, mintha a fényt keresnék.
Irodaházakat látok számítógépekkel teli,
és a várost, mely anyahajóként szállítja a lelkek
megszámlálhatatlan sokaságát, áttörve a Jeges-tengeren.
Nincs háború, nincs béke, az eső esik.
Úgy rémlik nekem, hogy a gyorsan tovatűnő fellegekben
félénk angyal rejtezik, hattyúvá változik,
majd térdeplő baráttá, s végül fehér,
széltől duzzadó lobogóvá.
Mi bennünk meghal, szépen csöndben távozik,
mégse hangtalan. Ami születőben van,
sokáig hallgat. Csupán a nemlét kiált.

Adam Zagajewski
Zápor Párizs felett

Gabri Nikolett fordítása

Ötödik emeleten, szobám ablakából
az esőt figyelem Párizs felett, a zápor szürke cseppjeit,
melyek szürke függönyként mossák a bérházak tetőit.
150 éve hunyt el Chopin, szintén októberben
a Vendôme téren. Ma a Vendôme
szemtelenül tiszta, ragyogó és roskadozó,
már más fények, csillagok otthona.
A Père Lachaise minden bizonynal üres –
ugyan, ki látogatná a sírokat egy ilyen napon?
Ennyire kevésbé szeretjük a holtakat
(s az élőket talán e kevésnél is halványabban).
Nedves kertekben kúsznak a csigák,
fel vagy le, mintha a fényt keresnék.
Irodaházak tele számítógépekkel és egy város,
mely mint egy számtalan lelket szállító anyahajó,
a Jeges-óceánon vergődik át.
Nincs se háború, se béke, csak az eső esik.
Azt hiszem a gyorsan illanó felhők mögött
egy angyalárnyat érzek, mely hattyúvá
alakul, majd térdelő szerzetessé, végül szél tépte zászlóvá.
Ami meghal bennünk halkán, finoman,
de nem észrevétlenül szűnik meg. Ami születik,
hosszan hallgat. Csak a semmi üvölt.

Adam Zagajewski
Eső Párizs felett

Hangya Ákos fordítása

Emeleti szobám ablakából, az ötödiken
nézem az esőt Párizs felett, az eső szürke fodrait,
halvány függönyét, mellyel koptatja az öreg háztetőket.
150 éve halt meg Chopin, szintén októberben,
a Vendôme téren. A Vendôme tér most
különösen tiszta és gazdag, ragyogó
és befogad más drágaköveket, más csillagokat.
A Père Lachaise ma biztosan kihalt,
hisz ki látogatna sírokat egy ilyen napon?
Oly nagyon mégse szeretjük a holtakat
(s aki köztünk van, azt talán még kevésbé).
A nyirkos kertekben másznak föl és alá
a csigák, mintha keresnék a napot.
Irodákat látok, tele számítógéppel és a várost
mely mint anyahajó, számtalan lelket hordozva
átvergődik a Jeges-tengeren.
Nincs háború, se béke, esik az eső.
Úgy tűnik, hogy a rohanó felhőkben
egy félszeg angyal bujkál, aki hattyúvá
válík, majd térdeplő szerzetessé,
végül fehér, szélről duzzadó zászlóvá.
Ami bennünk meghal, csöndben távozik, óvatosan,
habár nem nyom nélkül. Ami születik,
hosszasan hallgat. Csak a semmi kiált.

Adam Zagajewski
Eső Párizs felett

Hangya Ákos fordítása

Szobám ablakából az ötödik emeleten
nézem az esőt Párizs felett, az eső tompa moráját,
szürke függönyét, mellyel fésüli az öreg háztetőket.
150 éve halt meg Chopin, ugyancsak októberben,
a Vendôme téren. A Vendôme tér most
szokatlanul tiszta és gazdag, ragyogó
és vendégül lát más gyémántokat, más csillagokat.
A Père Lachaise ma kétségkívül üres,
hisz ki látogat sírokat egy ilyen napon?
Annyira azért mégsem szeretjük a holtakat
(s aki köztünk van, talán még kevésbé).
Az ázott kertekben csigák másznak
fölfelé és vissza, mintha csak keresnék a napot.
Látom az irodákat, tele számítógéppel és a várost
mely anyahajóként számolatlan hordja a lelkeket,
miközben áthatol a Jeges-tengeren.
Nincs háború, se béke, szakad az eső.
Úgy tűnik, hogy a rohanó felhők
egy félszeg angyalt rejtenek, aki átalakul
előbb hattyúvá, majd térdeplő szerzetessé,
végül egy fehér, szélből feszülő zászlóvá.
Ami bennünk elhal, csöndesen távozik, óvatosan,
ha nem is nyomtalanul. Ami születik,
sokáig hallgat. Csak a semmi kiált.

Adam Zagajewski
Párizs felett az eső

Karaba Márta Alexandra fordítása

Ötödik emeleti szobám ablakából látom
Párizs felett az esőt, az eső szürkellő sorait,
a bérházak tetejét fészülő szürke függönyt.
150 éve, mikor a Vendôme téren meghalt Chopin,
október volt, mint ma. A Vendôme tér most
elképesztően tiszta és gazdag, ragyogó,
vendégei más gyémántok, más csillagok.
A Père Lachaise most bizonyára üres
– ki is látogatna sírokat egy ilyen napon?
Annyira azért nem szeretjük azokat, akik elmentek
(az ittlévőket valószínűleg még kevésbé).
A nedves kertekben csigák csúsznak,
fölfelé, vagy lefelé, mintha a napot keresnék.
Látom a számítógépekkel teli irodákat, és a várost,
mely, akár egy anyahajó, számtalan lelket szállítva
törtet keresztül a Jeges-tengeren.
Nincs háború, béke sincs, esik az eső.
Azt hiszem, a sebesen szaladó felhőben
egy félénk angyal bújik meg; hattyúvá,
majd térdeplő szerzetessé, végül
szélben lobogó fehér zászlóvá változik.
Az, ami bennünk meghal, csendesen, diszkréten távozik,
de nem hangtalanul. Az, ami megszületik,
sokáig hallgat. Csak a semmi ordít.

Adam Zagajewski
Eső Párizs fölött

Kohán Nikolett fordítása

Ötödik emeleti szobám ablakából
nézem az eső szürke palástját,
a szürke fátyolt, mely a háztetőket fésüli Párizs fölött.
1 50 éve halt meg Chopin, szintén októberben,
a Vendôme téren. A Vendôme tér most
hihetetlenül tiszta és gazdag, ragyogó,
és más gyémántokat, más csillagokat lát vendégül.
A Père Lachaise ma bizonyára üres –
ugyan ki látogatná a sírokat egy ilyen napon?
A megboldogultakat nem szeretjük olyan nagyon
(a még meg nem boldogultakat alighanem még kevésbé).
A nyirkos kertekben csigák csúszkálnak fel-alá,
mintha csak a napot keresnék.
Számítógépekkel teli irodákat látok és a várost,
amely, akár egy anyahajó, mely számtalan lelket hord a hátán,
átverekszki magát a Jeges-tengeren.
Nincs se háború, se béke, csak az eső esik.
Úgy tűnik, hogy egy gyorsan szaladó felhőben
egy félénk angyal bujkál; hattyúvá változik,
majd egy térdeplő szerzetessé,
s végül egy fehér, szél lobogtatta zászlóvá.
Az, ami meghal bennünk, csöndesen távolodik, észrevétlenül,
de nem hangtalanul. Az, ami a világra jön,
hosszasan hallgat. Csak a tétlenség kiáltozik.

Adam Zagajewski
Eső Párizsban

Kun Irén fordítása

Az ötödik emeleti szobám ablakából
nézem az esős Párizst. Szürke eső,
szürke függönyként fésüli a házak tetejét.
150 éve halt meg Chopin, akkor is október volt,
a Vendôme téren. A Vendôme tér most
csodálatosan tiszta, gazdagságtól fénylő.
Más csillagok, más gyémántok a vendégei.
A Père Lachaise biztosan kihalt ma –
ki látogatna temetőt egy ilyen nap?
Ennyire nem szeretjük az elhunytakat
(az élőket valószínűleg ennyire sem).
Az ázott kertekben csigák csúsznak
fel vagy le, mintha a napot keresnék.
Alattam irodák, számítógépekkel teli,
és a város, ami mint repülő, számolatlanul
hordozza át a lelkeket a Jeges-óceánon.
Nincs háború, nincs béke, az eső esik.
A gyorsan vonuló felhőben mintha egy szegénylős
angyalt látnék bujkálni; hattyúvá változik,
majd imádkozó szerzetessé, végül
fehér, szél dagasztotta zászlóvá.
Az, ami bennünk meghal, csendben, észrevétlenül megy el,
de nem hangtalan. Az, ami bennünk megszületik,
sokáig hallgat. Csak a semmi hangos.

Adam Zagajewski
Ősz van, Párizsban esik

Dr. Marosi Lajos fordítása

Szobám ablakából, az ötödikről nézem,
hogy Párizsban esik; szürke versszakok hullnak,
az eső fakó függönye söpröget a tetőkön.
150 éve, épp októberben halt meg Chopin
egy Vendôme téri házban. A Vendôme tér most
patyolattiszta, gazdag és fényes,
más ékkövek, más csillagok a vendégei.
A Père Lachaise ma biztos néptelen –
ki is bóklászna a sírok közt ilyen időben?
Nem szeretjük annyira a holtakat
(az élőket meg tán még kevésbé).
Az ázott kertekben csigák teremnek,
másznak föl s alá, mintha a Napot keresnék.
Látom az irodákat teli monitorral, s a várost,
mely anyahajóként hordozza a számtalan lelket,
áttörve véljük a Jeges-tengeren.
Nincs se háború, se béke, esik az eső.
Úgy tűnik, mintha az elsuhanó felhőkben
egy félénk angyal rejtőzne; s átválna
hattyúvá, aztán térdeplő szerzetessé,
végül hófehér, szél dagasztotta zászlóvá.
Ami bennünk halni készül, megy csendesen, tapintattal,
de mégse hangtalanul. Az, ami születik,
sokáig hallgat. Csak a semmi üvölt.

Adam Zagajewski
Felhőkben, Párizs fölött

Dr. Marosi Lajos fordítása

Szobám ablakából, az ötödikről nézem,
hogy Párizsban esik; szürke versszakok hullnak,
az eső fakó függönye söpröget a tetőkön.
150 éve, épp októberben halt meg Chopin
egy Vendôme téri házban. A Vendôme tér most
patyolattiszta, gazdag és fényes,
más ékkövek, más csillagok a vendégei.
A Père Lachaise ma biztos néptelen –
ki is bóklászna a sírok közt ilyen időben?
Nem szeretjük annyira a holtakat
(az élőket meg tán még kevésbé).
Az ázott kertekben csigák teremnek,
másznak föl s alá, mintha a Napot keresnék.
Látom az irodákat teli monitorral, s a várost,
mely anyahajóként hordozza a számtalan lelket,
áttörve vélük a Jeges-tengeren.
Nincs se háború, se béke, esik az eső.
Úgy tűnik, mintha az elsuhanó felhőkben
egy félénk angyal rejtőzne; s átválna
hattyúvá, aztán térdeplő szerzetessé,
végül hófehér, szél dagasztotta zászlóvá.
Ami bennünk halni készül, megy csendesen, tapintattal,
de mégse hangtalanul. Az, ami születik,
sokáig hallgat. Csak az üresség racsít.

Adam Zagajewski
Eső Párizs felett

Merényi Bettina fordítása

Ötödik emeleti szobám ablakából
látom az esőt Párizs felett, szürke esőhullámokat,
fakó függönyt, mely a háztetőket mossa.
150 éve halt meg Chopin, szintén októberben,
a Vendôme téren. A Vendôme tér most
hihetetlenül tiszta és pazar, fénylő,
de más gyémántoknak, más csillagoknak ad helyet.
A Père Lachaise ma biztosan néptelen –
ki látogatna sírokat ilyen nap?
Ennyire azért nem szeretjük a holtakat
(az élőket valószínűleg még kevésbé).
Ázott kertekben csigák csúszkálnak,
fel és alá, mintha a napot keresnék.
Látom a számítógépekkel teli irodákat, és a várost,
mely mint egy megszámlálhatatlan lelket vivő anyahajó
a Jeges-tengert szeli át
Nincs háború, se béke, esik az eső.
Úgy tűnik a gyorsan szálló fellegekben
egy félénk angyal bujkál; hattyúvá
változik, majd térdeplő baráttá,
végül egy fehér, szélről kinyúlt lobogóvá.
Az, ami bennünk meghal, halkán, sietve távozik;
de nem hiába. Az, ami születik
sokáig hallgat. Csak a semmi kiált.

Adam Zagajewski
Eső Párizs fölött

Molnár Krisztina Rita fordítása

Ablakomból látom – az ötödiken van szobám –
Párizs fölött az esőt, hogy szór sok szürke vessort,
s hogy a tetőkre szürke vasfüggönyt borít.
Százötven éve, a Vendôme téren – szintén október volt –
halt meg Chopin. Most a Vendôme tér
hideg és rettentő tisztán csillog, ragyog,
a gyémántok gazdag tere fényes, de vendégei más csillagok.
Ma a Père Lachaise is biztosan üres,
ki látogatna sírokat egy ilyen napon?
Úgy taszítanak minket az eltávozottak
(s az ittlévők sem vonzanak nagyon).
A nyirkos kertekben csak csigák vonulnak,
mintha a napot kutatnák, föl s alá.
Látom a gépekkel tömött irodákat, s a várost,
a számtalan lélekkel megrakott anyahajót,
ahogy átvágja magát a Jeges-tengeren.
Nincs háború, és nincsen béke sem. Esik az eső.
És úgy tűnik nekem, a nyargaló felhő
bátortalan angyalt rejteget, és most
hattyú lett, majd térden csúszó jámbor szerzetes,
de végül fehér, széltől dagadó lobogó.
Ami bennünk meghal, az csendben, finoman távozik,
mégsem hangtalan. Ami világra jön,
az hosszan hallgató. Csak az üresség üvölt.

Adam Zagajewski

Eső Párizson

Rostetter Szilveszter fordítása

Ötödik emeleti szobám ablakából
látom az esőt Párizson, az eső szürke strófáit,
a szürke függönyt, mely végigfésüli a házak tetejét.
150 éve halt meg Chopin, októberben ő is,
a Vendôme téren. A Vendôme tér most
hihetetlenül tiszta és gazdag, csillogó,
más gyöngyszemeket, más csillagokat fogadó.
A Père Lachaise ma alighanem kihalt –
ki menne temetőbe ily borongós napon?
Nem szeretjük annyira a távollévőket
(a jelenlévőket talán még kevésbé).
A nedves kertekben csigák csúsznak-másznak
fel s alá, mintha csak a napot keresnék.
Látom a számítógépekkel teli irodákat, s a várost,
mely sok-sok lelket hordozó repülőgép-anyahaj óként
szeli a Jeges-tengert.
Nincs háború, se béke; esik az eső.
Úgy tűnik, mintha a gyorsan szaladó bárányszerűben
félénk angyal rejtőzne; hattyúvá,
majd térdeplő baráttá,
s végül egy fehér, szél lobogtatta zászlóvá változik.
Az, ami bennünk meghal, csöndben, diszkréten távozik,
bár nem hangtalan. Az, ami születik,
sokáig hallgat. Csak a Semmi ordít.

Adam Zagajewski
Eső Párizs felett

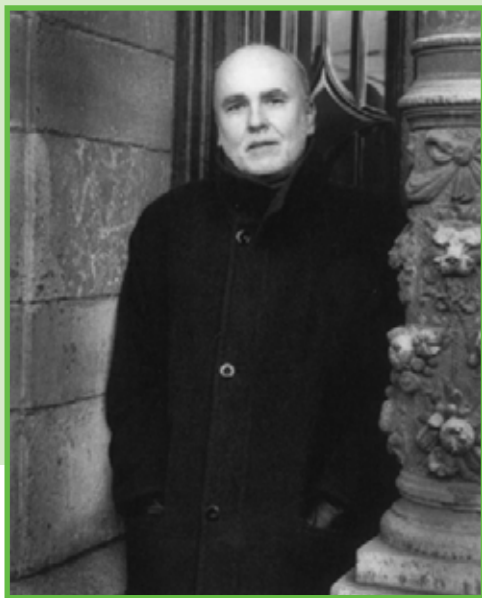
Szabó Judit fordítása

Ötödik emeleti szobám ablakából
nézem az esőt Párizs felett, az eső szürke sorait,
amint szürke függönyként a háztetőket fésülik.
150 éve halt meg Chopin, éppen így októberben,
a place Vendôme-on. A place Vendôme azóta már
káprázatosan tiszta, fényűzően ragyogó
más és más gyémántokat, csillagokat lát vendégül.
A Père Lachaise ma bizonyára elhagyatott –
Ugyan ki akarna ilyen időben temetőbe menni?
Annyira azért nem szeretjük az eltávozottakat
(a velünk élőket talán még kevésbé).
A nyirkos kertekben csigák másznak,
föl s alá, mintha csak a napot keresnék.
Látom a számítógépekkel teli irodákat és a várost,
mely anyagajóként megszámlálhatatlan lelket fogad
s juttat át a Jeges-tengeren túlra.
Nincsen háború, sem béke, csak az eső esik.
Úgy tűnik, a gyorsan rohanó felhők közt
egy félénk angyal rejtőzik; átváltozik
hattyúvá, aztán térdeplő szerzetessé,
majd végül széltől dagadó, fehér lobogóvá.
Az, ami bennünk meghal, csöndben és diszkréten távozik,
de nem hangtalanul. Az, ami megszületik,
hosszan hallgat. Csak a nemlét kiált.

Adam Zagajewski
Eső Párizs felett

Trojan Tünde fordítása

Szobám ablakából az ötödik emeleten
látom az esőt Párizs felett, egyhangú esőstrófiákat,
szürke függönyt, mely a házak tetejét fésüli.
150 évvel ezelőtt halt meg Chopin, ugyancsak októberben,
a Vendôme téren. A Vendôme tér most
módfelett tiszta és gazdag, fénylő,
és más gyémántokat, más csillagokat lát vendégül.
A Père Lachaise bizonyára néptelen ma –
hisz ki látogatná a sírokat egy ilyen napon?
Annyira nem szeretjük az eltávozottakat
(az itt lévőket valószínűleg még annál is kevésbé).
A nedves kertekben csigák kúsznak
felfelé vagy lefelé, mintha a napot keresnék.
Szobákat látok, tele számítógépekkel és a várost,
mely repülőgép-anyahajóként számtalan lelket szállítva,
áthasít a Jeges-tengeren.
Nincs háború és béke sincs, esik az eső.
Úgy tűnik, hogy félénk angyal rejtőzik el egy hamar tovaszálló felhőben,
hattyúvá, majd térdeplő baráttá,
végül pedig fehér, szélből duzzadó zászlóvá változik.
Az, ami bennünk meghal, csendben, diszkrétan távozik,
ámde nem hangtalanul. Az, ami születik,
hosszú ideig hallgat. Csak a semmi kiált.

Adam Zagajewski

Adam Zagajewski, a kortárs lengyel költészet egyik legrangosabb alkotója 1945. június 21-én született. Négy hónapos korában, 1945 őszén hagyta el szülővárosát, a lengyel Lwówból éppen szovjet Lvovvá alakuló egykori Lemberget. Csecsemőként érkezik a sziléziai Gleiwitzbe, Gliwicébe. Versben és prózában is sokat foglalkozik szülővárosával és a két haza, pontosabban a két város szorításában való létezés tapasztalatával. Fiatalkorában egy másik város, Krakkó játszott fontos szerepet az életében: a legendás híró Jagelló Egyetemen hallgatott filozófiát. Harminchét évesen, 1982 decemberében, ismert ellenzékiként, ám személyes indíttatásra, elhagyta Lengyelországot, és Párizs egyik elővárosában telepedett le. A nyolcvanas években Párizsban éltek a lengyel emigráció legfontosabb alakjai. Két meghatározó irodalmi folyóirat is ott jelent meg: a

Zeszyty Literackie és a Kultura, melyekben Zagajewski is publikált. Húsz év múlva, 2002-ben visszatért Krakkóba: „Csodálatlan adózom a francia kultúrának, de jelenlegi világa (a maga steril profizmusával) a legkevésbé sem érdekel, és a kortárs francia költészet is idegen számomra. Húsz év alatt megtanultam: a francia társadalom soha nem fogad be engem teljesen. Párizsban élve az ember mindig csak emigráns marad, egy kedves idegen. Állandó hűvöség lengi körül: a híres francia kimértség. Végtére is milyen hosszán lehet az ember szemlélődő turista Párizsban?” – nyilatkozta egyik magyar fordítójának, Zsille Gábornak a kérdéseire válaszolva. Eddig tíz verseskötete, három próza- és hét esszékötete jelent meg anyanyelvén. Könyveit franciául és angolul is kiadták. Magyarul Zsille Gábor fordításában *Bármilyen történet* címen jelent meg tőle nyolcvan költeményt tartalmazó válogatás, magyar nyelvű bemutatkozása. Zsille Gábor mellett Báthori Csaba, Csordás Gábor, Gömöri György, Halasi Zoltán, Mihályi Zsuzsa, Pálfalvi Lajos, Pályi András, Reiman Judit, Röhrig Géza fordításai olvashatóak magyarul folyóiratokban.

Napkút Kiadó Kft.
1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
Telefon/fax: (1) 225-3474
E-mail: napkut@gmail.com
Honlap: www.napkut.hu

Felelős szerkesztő: Szondi György
Szerkesztő: Virág Ágota
Szöveggondozás: Bognár Antal
Tördelőszerkesztő: Szondi Bence